

IRIS SCHIJVENS EN MENNO ADELAAR,
BESTUURSLEDEN LAKS

“Blijf met de leerlingen praten. Zij weten zelf het beste wat ze nodig hebben”

Hoe betrek je vmbo-leerlingen bij de ontwikkelingen in het onderwijs? Het is dit jaar een van de aandachtspunten van het Landelijk Actie Komitee Scholieren (LAKS). Bestuursleden Iris Schijvens en Menno Adelaar leggen uit waarom dat zo belangrijk is, én hebben tips voor scholen die hun leerlingen meer willen betrekken – bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van de nieuwe leerweg.

Iris Schijvens en Menno Adelaar zijn bestuursleden van het LAKS, het Landelijk Actie Komitee Scholieren. Iris heeft vmbo-tl afgerond en zit nu in havo 5, Menno doet dit jaar eindexamen vmbo-kb binnen het profiel Dienstverlening en Producten.

Elk LAKS-bestuur formuleert aan het begin van het schooljaar een jaarplan met drie speerpunten. Het huidige bestuur koos voor ‘Gelijke kansen’, ‘Onderwijs gericht op de eigen ontwikkeling’ en ‘Het LAKS als afspiegeling van alle scholieren’. “Dat laatste gaat echt over de vereniging zelf: we willen dat hier een groep zit die echt een afspiegeling is van de Nederlandse scholieren,” zegt Iris Schijvens. Daarbij richt het bestuur zich nadrukkelijk ook op vmbo-leerlingen. Menno Adelaar: “Die vmbo-stem hoor je vaak minder, maar dat betekent niet dat ze niet gehoord moeten worden.”

Iris: “De vmbo-leerlingen komen niet zo snel naar ons toe, omdat ze nog wat jonger zijn. Maar als zij niet naar ons komen, dan gaan wij naar hen toe. We maken dit jaar een vmbo-tour, en gaan op verschillende vmbo-scholen met leerlingen praten

over het onderwijs. Je hoort veel over de slechte kanten van het vmbo, maar de positieve kanten blijven onderbelicht. Daarom willen wij samen met de leerlingen op zoek gaan naar de mooie dingen op hun school, en dat ook uitstralen naar buiten.”

Wat noemen vmbo-leerlingen zelf als positieve kanten?

Iris: “Het praktijkvak bijvoorbeeld. Dat is een voorbeeld van een van de mooie dingen van het vmbo die iedere leerling zou mogen ervaren. En ook dat er méér is dan alleen het profiel dat je kiest. Het idee van leerlingen is nu vaak ‘Je kiest op het vmbo een profiel en dan moet je daarin verder’.

Maar het onderwijs op het vmbo draait juist om een ontwikkelproces, waarin je jezelf leert kennen en op basis daarvan je keuzes maakt. Als je bijvoorbeeld een technisch profiel kiest, kun je daarna nog steeds de economische kant op.”

Menno: “Dat is juist zo mooi aan het vmbo: als je de richting autotechniek kiest en op het mbo toch liever de zorg in wilt, dan kan dat.”

Wat houdt vmbo-leerlingen verder bezig op het moment?

Menno: "Veel van wat we horen, sluit aan bij wat ook breder speelt in het onderwijs: de achterstanden die zijn opgelopen in de corona-periode. Die zijn op het vmbo nog groter dan bij de andere schoolsoorten. Dat houdt leerlingen echt bezig, ook met het oog op examens. We horen ook dat leerlingen het na de schoolsluitingen heel fijn vinden om weer met de praktijkvakken aan de slag te gaan."

Iris: "Er is erg behoefte onder leerlingen om die persoonlijke ontwikkeling te ervaren. En daarbij willen ze ook dat ze zich niet meer aan het systeem hoeven aan te passen, maar dat het systeem zich naar hén vormt, zodat ze echt hun eigen ontwikkelingsproces kunnen hebben. Wat wij van leerlingen horen, is dat die praktijkvakken daar erg bij helpen. Een leerling zei 'Ik gun iedereen een praktijkvak'. Daar staan wij als LAKS natuurlijk helemaal achter."

Heeft corona de noodzaak en waarde van die praktijkvakken extra aangetoond?

Iris: "Dat denk ik wel. De leerlingen zaten tijdens de schoolsluitingen opeens thuis en het enige dat ze nog konden doen, was de theorie. Terwijl ze juist de praktijkvakken nodig hebben om zichzelf te kunnen ontwikkelen. Ik denk zeker dat nu inderdaad nog meer de waarde wordt ingezien dan vóór de corona-crisis."

Menno: "Ik spreek even voor mezelf: ik heb die praktijk echt gemist. Dan zit je op je zolderkamer en je doet wel al die theorievakken, maar uiteindelijk is het de praktijk waarvoor je naar school gaat en wat je leuk vindt. Online kon je best een draaiboek maken, maar juist het leukste en leerzaamste onderdeel, het uiteindelijke evenement of de sportdag, ontbrak. En dan had ik nog het profiel Dienstverlening en producten. Voor leerlingen met bijvoorbeeld het profiel Mobiliteit en Transport was het nog ingewikkelder."

Voor het vmbo lopen er nu pilots met de nieuwe leerweg, waarbij alle vmbo leerlingen een praktijkgericht vak krijgen, ook de tl's.

Iris: "De nieuwe leerweg vinden we een heel mooie aanvulling op het vmbo, vooral het praktijkgerichte vak dat straks alle leerlingen krijgen. Daarnaast is LOB ook een mooi onderdeel van de nieuwe leerweg: leerlingen kunnen zichzelf ontwikkelen en in de praktijk ontdekken wat hun talenten zijn en wat ze leuk vinden. Ik heb zelf op de tl geen praktijkgericht vak gehad, maar als ik daarop terugkijk, en ik kijk naar de ontwikkeling van de nieuwe leerweg, dan zou ik liever de nieuwe leerweg hebben gevolgd dan wat ik nu heb gedaan. Dat praktijkvak had mij vast ook veel gebracht."

Menno: "We horen ook dat andere scholen die niet mee konden doen aan de pilots, dat wel graag gewild hadden. Die staan te springen om ook te beginnen met de nieuwe leerweg."

Is het LAKS ook betrokken bij die ontwikkeling van de nieuwe leerweg?

Menno: "We zijn aanwezig bij de bijeenkomsten voor pilotscholen van SLO, de Stichting Leerplan Ontwikkeling. We hebben gevraagd of de pilotscholen bij volgende bijeenkomsten ook leerlingen mee willen nemen, zodat we hun ervaringen kunnen horen. We kijken daarnaast ook al vooruit: hoe kunnen we zorgen dat in 2024, als de nieuwe leerweg overal wordt ingevoerd, de leerlingen goed geïnformeerd zijn en weten wat de leerweg precies inhoudt en wat ze kunnen kiezen?"

Iris: "Zij komen uiteindelijk terecht in een heel nieuwe richting, dus het is voor hen heel belangrijk om te weten hoe die leerweg er precies komt uit te zien."

Wat zijn volgens jullie de belangrijkste aandachtspunten?

Menno: "Er wordt nu iets heel nieuws ontwikkeld. Het is vooral belangrijk om dat te blijven monitoren: hoe loopt dit? Daar wil je natuurlijk ook de vmbo-leerlingen bij betrekken, want die volgen uiteindelijk het onderwijs en weten als geen ander hoe ze het onderwijs ervaren, wat verbeterpunten zijn of wat juist goed gaat."

Iris: "Überhaupt moet de stem van de leerling natuurlijk nooit vergeten worden, als het gaat om het onderwijs. Maar als er iets nieuws wordt ontwikkeld, is het extra belangrijk om leerlingen erbij te blijven betrekken, want dan kun je ook samen kijken hoe je het mooiste resultaat kunt behalen. We willen ook kijken naar wat de veranderingen betekenen voor de individuele leerling: past deze richting of deze vorm van onderwijs bij de leerling? Of zijn er ook leerlingen die toch op zoek zijn naar iets anders, en hoe kunnen we daar dan weer een weg in vinden? Zodat uiteindelijk iedere leerling onderwijs op maat kan krijgen."

Hebben jullie tips voor hoe je als school de leerlingen bij de ontwikkeling van het onderwijs zou kunnen betrekken?

Iris: "Ik neem als voorbeeld het nieuwe praktijkgerichte vak: veel docenten moeten voor het eerst zo'n vak gaan geven, terwijl ze dat niet

gewend zijn en daardoor misschien ook niet zo goed weten hoe ze dat het beste kunnen doen. Ik denk dat leerlingen op pilotscholen zelf ook ideeën hebben over hoe je zo'n praktijkgericht vak kunt vormgeven en verbeteren."

Menno: "Je kunt als docenten daarover met de leerlingenraad in gesprek gaan. Wil je met een bredere groep leerlingen praten, organiseer dan bijvoorbeeld een pizza-middag: haal wat pizza's in huis en ga het met de leerlingen over de nieuwe leerweg hebben. Voer dat gesprek gewoon! Want leerlingen weten echt wel wat ze willen, en wat goed gaat en wat niet."

Iris: "Je hebt als docent er natuurlijk voor gestudeerd, maar leerlingen weten uiteindelijk het beste waar ze behoefte aan hebben. Dus dŕf in gesprek te gaan met die leerlingen en blijf met ze praten. Dat is echt ons belangrijkste advies. Want uiteindelijk maken we het onderwijs samen."

